

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Lidská práva v aplikační praxi

Zdravotní pojištění pro cizince

Kamila Holoubková
Andrea Matyiová

jaro 2011

Obsah

Úvod	3
1 Zdravotné poistenie a cizinci v ČR	5
Zdravotné poistenie	5
Cizinci v České republice.....	5
2 Úprava v České republice	6
Prameny zdravotního pojištění v České republice	6
Osobný rozsah veřejného zdravotného poistenia.....	7
Cizinci s nárokem na veřejné zdravotní pojištění.....	7
Výjimky v zákoně	Chyba! Záložka není definována.
Komerčné zdravotné poistenie	8
Schéma zdravotního pojištění v České republice	10
3 Zahraniční právní úprava	11
Slovenská republika.....	11
Francúzsko.....	13
Švýcarská konfederace	13
4 Změna legislativy	15
Závěr	23
Použité zdroje:.....	24

Úvod

Táto práca sa zaoberá problematikou zdravotného poistenia cudzincov v Českej republike. Pri jej písaní sme vychádzali zo zadania nevládnej neziskovej organizácie SOZE (Sdružení občanů zabývajících se emigranty).

Po preskúmaní predloženého prípadu, ktorý poukazuje na nedostatky v súčasnej úprave v spracovávanej oblasti, rovnako ako ďalších dodaných materiálov vzťahujúcich sa k danej téme, sme sa pokúsili splniť základné požiadavky vymedzené organizáciou SOZE. V prvom rade sme sa venovali právnej úprave verejného zdravotného poistenia so zameraním sa na cudzincov v iných krajinách Európskej únie, a to na Slovensku, vo Francúzsku, v Nemecku a tiež vo Švajčiarsku.

Po prehľade zahraničnej úpravy nasleduje časť venovaná platnej českej právnej úprave. Tu sa pojednáva o rozpore medzi zákonnou povinnosťou byť zdravotne poistení a reálnou nemožnosťou poistiť sa, otázke neústavnosti diskriminácie cudzincov podľa pobytového statusu, neprimeranosti zásahu do majetkových práv, ako aj možnosti dovodiť zodpovednosť štátu.

Veríme, že naša práca pomôže Združeniu pri zlepšovaní podmienok nemálo početných cudzincov žijúcich na území Českej republiky.

Kauza nepoisteného novorodenca

Prvotným impulzom pre napísanie tejto práce bol prípad predložený organizáciou SOZE. Popisuje príbeh mladej ženy z Mongolska, ktorá prišla spolu so svojím manželom do ČR za prácou. Na zaplatenie sprostredkovania práce agentúrou si vzala úver. V Česku pracuje ako šička volantov v náročných podmienkach za nízku mzdu. V apríli 2010 porodila v 7. mesiaci tehotenstva syna. Napriek tomu, že tehotenstvo nebolo rizikové, novorodenec po pôrode strávil dva mesiace v inkubátore a aj po prepustení má stále zdravotné problémy. Rodičia novorodenca spadajú do verejného zdravotného poistenia v ČR podľa § 2 ods. 1.písm.b) zákona č. 48/1997 Sb., osoba bez trvalého pobytu v ČR zamestnaná u zamestnávateľa so sídlom alebo trvalým pobytom v ČR. Ich syn do tohto systému nespadá, poistený nie je ani komerčne, nakoľko je pre komerčnú poisťovňu neatraktívnym poistencom pre svoj zlý zdravotný stav. Za poskytnutie nutnej lekárskej starostlivosti tak vznikol jeho rodičom dlh voči nemocnici vo výške viac ako 800 000 Kč. Bol stanovený splátkový kalendár, ktorý je pre rozpočet danej rodiny ťažko únosný.

Pre úplnosť je treba spomenúť produkt poisťovne PVZP Gravidita, ktorý umožňuje poistiť nascitura. Ide však o drahý produkt, ktorého horný limit úhrady poistnej udalosti je 600 000 Kč a na dieťa sa po prvom prepustení z nemocnice už nevzťahuje¹. V ďalšom období života dieťaťa je tak jeho zdravotné poistenie neisté.

¹ Komeční zdravotní pojištění cizinců v ČR. [online]. Dostupný z: http://www.mighealth.net/cz/index.php/Kome%C4%8Dn%C3%AD_zdravotn%C3%AD_poji%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD_cizinc%C5%AF_v_%C4%8CR. [cit. 2011-05-07].

1 Zdravotné poistenie a cudzinci v ČR

Zdravotné poistenie

Poistenie je efektívna forma tvorby a prerozdelenia peňažných fondov, ktorú vykonáva poisťovňa na základe tzv. poistných vzťahov. Ide o prostriedok, ktorým sa straty niekoľkých poistených rozložia na všetkých poistených. Poisťovňa a poistník uzatvárajú poistnú zmluvu, pričom poisťovňa preberá riziko a poistník platí poistné.² Prvé formy poistenia sa začali objavovať už pred 4000 rokmi.³

Poznáme viacero druhov poistenia. Jednou z možných klasifikácií je delenie na poistenie povinné a dobrovoľné, v rámci povinného ďalej rozlišujeme sociálne, dôchodkové, zdravotné. My sa zameriame na posledné uvedené.

Zdravotné poistenie je poistenie osôb slúžiace na zabezpečenie potrebnej zdravotnej liečebno-preventívnej starostlivosti, pri ťažkom zdravotnom postihnutí, prípadne osobitnej zdravotnej starostlivosti.

Cizinci v Českej republike

Kolika ľudí sa otázka komerčného zdravotného pojištění dotýká? K 31. 3. 2010 bylo na území ČR evidováno 402 320 cizinců (243 157 mužů, 159 163 žen). V roce 2010 se do České republiky přistěhovalo dalších 30515 cizinců.⁴ Trend přílivu lidí z jiných zemí do České republiky můžeme pozorovat zejména v posledních letech.

Celkově se do České republiky ročně přistěhuje více obyvatel, než se narodí nových dětí. Cizinci tvořili v roce 2005 4,7%, v roce 2009 už 5,91% celkové pracovní síly v zemi⁵. Chybějící pracovní síla bude jistě i do budoucna motivačním faktorem pro další příliv občanů cizích zemí k nám a lze také očekávat, že tito lidé budou chtít v České republice bydlet, založit rodinu a dlouhodobě zde žít a vychovávat děti.

Populační vývoj v roce 2009 potvrdil současný trend početního růstu obyvatelstva ČR a současně ukázal na slábnoucí vlnu zvýšené porodnosti posledních let. I když byl migrační přírůstek proti roku 2008 výrazně nižší, stále platí, že zahraniční stěhování se na růstu počtu obyvatel podílí výrazněji než přírůstek přirozenou měnou. Počet obyvatel přesáhl v roce 2009 hranici 10,5 mil. osob.

³ <http://sk.wikipedia.org/wiki/Poistenie>

⁴ Demografická ročenka České republiky 2010. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/publ/0001-10>.

⁵ MEZINÁRODNÍ PRACOVNÍ MIGRACE V ČR Bulletin č. 23, Horáková M. Dostupný z http://www.cizinci.cz/files/clanky/576/Buletin_23_2009_cj.pdf.

2 Úprava v České republice

V České republice sa zdravotné poistenie delí na verejné a komerčné. Verejné zdravotné poistenie sa riadi zákonom č. 48/1997 Sb., zákon o veřejném zdravotním pojištění. Komerčné zdravotné poistenie je rovnako ako iné druhy komerčných poistení upravené zákonom č. 37/2004 Sb., zákon o pojistné smlouvě.

Prameny zdravotního pojištění v České republice

Zákony

Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod zakotvuje právo na ochranu zdraví a právo na základě veřejného zdravotního pojištění na bezplatnou zdravotní péči. Toto práva se ovšem vztahují jen na české občany.

Zákon č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů upravuje mimo jiné, kdo spadá do českého systému veřejného zdravotního pojištění.

Zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně, ve znění pozdějších právních předpisů.

Novela zákona o pobytu cizinců k 1. 1. 2011 - 427/2010 Sb., kterým se mění zákon o pobytu cizinců na území České republiky, nově stanoví požadavky na cestovní zdravotní pojištění pro držitele víza nad 90 dnů. Pokud cizinec žádá o vydání víza v zahraničí, cestovní zdravotní pojištění může být sjednáno nejen u pojišťovny oprávněné provozovat toto pojištění na území České republiky, ale i u pojišťovny, která je oprávněna takové pojištění provozovat v ostatních členských státech Evropské unie anebo ve Švýcarsku, Lichtenštejnsku, Norsku nebo na Islandu, tedy ve státech, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru, nebo ve státě, jehož je cizinec občanem či ve kterém má povolen byt.

V těchto případech je však cizinec povinen současně s dokladem o cestovním zdravotním pojištění předložit i úředně ověřený překlad pojistné smlouvy a všeobecných pojistných podmínek do českého jazyka. Na požádání musí rovněž předložit doklad o úhradě pojistného na celou dobu požadovaného pobytu na území.

Právní úprava komunitární

Po vstupu do EU vstoupilo pro Českou republiku v platnost a účinnost nařízení Rady (EHS) č. 1408/71, o uplatňování systému sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny v rámci Společenství a Švýcarska a dále nařízení Rady (EHS) č. 1408/71, o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, samostatně výdělečně činné osoby a členy jejich rodin, pohybující se v rámci Společenství a nařízení Rady (EHS) č. 574/72 stanovující postup při provádění nařízení Rady (EHS) č. 1408/71. Tato nařízení přímo upravují sociální zabezpečení rodinných příslušníků občanů členských států.

Dvoustranné smlouvy

Evropská sociální charta z roku 1961 přijata Českou republikou pod č. 14/2000 Sb. zase zakotvuje ve svém čl. 12 a čl. 13 právo na sociální zabezpečení a právo na lékařskou a sociální pomoc.

Osobný rozsah veřejného zdravotního poistenia

Ako z § 2 zákona č.48/1997 Sb. vyplýva, do systému veřejného zdravotního poistenia v ČR spadajú osoby, ktoré majú trvalý pobyt na území ČR a osoby, ktoré na území ČR nemajú trvalý pobyt, ak sú zamestnancami zamestnávateľa, ktorý má sídlo alebo trvalý pobyt na území ČR.

Cizinci s nárokem na veřejné zdravotní pojištění

Výše uvedeným povinností dostojí bez jakýchkoliv problému všichni ti cizinci, kteří jsou účastníky českého veřejného zdravotního pojištění. Zákonný nárok na účast ve veřejném zdravotním pojištění mají podle Zákona c. 48 /1997 Sb. O veřejném zdravotním pojištění v platném znění, následující skupiny cizinců:

- cizinci s trvalým pobytem
- cizinci /zamestnanci
- občané Evropské unie a další cizinci ze třetích zemí, na které se vztahuje příslušná legislativa Evropských společenství¹
- některé další skupiny (žadatelé o azyl, cizinci s azylem či s doplňkovou ochranou a ti cizinci, jimž úhradu nákladu zdravotní péče zaručuje mezinárodní smlouvy).

Roztříštěná právní úprava

Kromě zákona o veřejném zdravotním pojištění 48/1997 Sb. se okruh osob, které mají přístup do veřejného zdravotního pojištění rozšiřuje o výčet zmíněný v zákoně o pojistném na zdravotní pojištění 592/1992 Sb.

Ustanovení § 2 odst. 5 zákona o veřejném zdravotním pojištění uvádí, že ze zdravotního pojištění jsou vyňaty ty osoby, které nemají trvalý pobyt na území České republiky a které jsou činné v České republice pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatické výhody a imunity, nebo pro zaměstnavatele, kteří nemají sídlo na území České republiky, dále zákon také uvádí osoby, které dlouhodobě pobývají v cizině a neplatí pojistné.

Zákon o pojistném na zdravotní pojištění určuje v ustanovení § 7 okruh osob, za které stát platí pojistné prostřednictvím státního rozpočtu. Jde hlavně o případy, ve kterých stát bere v úvahu sociální situaci lidí jako nezaopatřené děti, důchodce, ženy na mateřské, nezaměstnané, jedná se také o osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo o žadatele o udělení azylu a jejich děti narozené na území ČR, cizinci, jimž bylo uděleno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpení pobytu, a jejich děti narozené na území ČR, pokud nemají příjmy ze zaměstnání nebo ze samostatné výdělečné činnosti.⁶

⁶ Zákon o pojistném na zdravotní pojištění 592/1992 Sb.

Komerčné zdravotné poistenie

Problematika komerčného zdravotného poistenia cudzincov žijúcich v ČR bola podľa nás dostatočne spracovaná autorkami Hnilicovou a Dobiášovou⁷. Len stručne zhrnieme základné informácie z dôvodu ich ďalšieho spracovania.

Odôvodnenie nutnosti zaoberať sa zdravotným poistením cudzincov žijúcich v ČR:

- ich počet stále narastá, tvoria viac ako 4% českej populácie
- vyššia náchylnosť k zdravotným problémom
 - o psychickým (opustenie vlasti, pobyt v neznámom prostredí)
 - o iným (často pracujú v zdraví škodlivých podmienkach)
- podľa § zákona č.326/1999 Sb., o pobyte cudzincov na území ČR, majú povinnosť byť zdravotne poistení, čo je v príkrom rozpore s často reálnou nemožnosťou zdravotné poistenie získať (žiadna poisťovňa nie je povinná uzatvoriť zmluvu o komerčnom zdravotnom poistení s cudzincom, poisťovňa si tak vyberá a chorých cudzincov odmieta)

Ak aj komerčné poistenie cudzinec získa, čelí nasledujúcim komplikáciám:

- výška poistného príliš vysoká vzhľadom k jeho príjmu
- vecný rozsah poistenia je často užší ako pri verejnom poistení, existencia viacerých výluk
- horný limit väčšinou len do 30 000 €
- nutnosť uzatvoriť poistnú zmluvu výhradne s poisťovňou so sídlom v ČR (reakcia zákonodarca na falošné ukrajinské zdravotné poistenie za účelom získania povolenia k pobytu)
- možnosť poisťovne kedykoľvek odstúpiť od zmluvy

Často sa tak stáva, že cudzincovi poskytnutá lekárska starostlivosť nie je hradená z komerčného poistenia a nemocniciam tak vznikajú nezriedka ťažko vymáhateľné pohľadávky za cudzincami.

Úvahy de lege ferenda

V prospech rozšírenia množiny cudzincov, ktorí by spadali do systému verejného zdravotného poistenia hrajú nasledujúce argumenty:

- ČR súčasnou úpravou diskriminujúcou cudzincov podľa pobytového statusu porušuje svoje medzinárodné záväzky

⁷ HNILICOVÁ, Helena – DOBIÁŠOVÁ, Karolína. *Zdravotní pojištění cizinců v ČR*. [online] Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2011-05-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/dok/rfmgr.pl?fakulta=1422;obdobi=5144;studium=285315;kod=MVD002K;furl=%2F1422%2Fjaro2011%2FMVD002K%2Fum%2F23173439%2F23666346%2F;info=> .

- mnohí cudzinci sú ekonomicky aktívni, ako účastníci verejného zdravotného poistenia by tak pre daný systém boli finančným prínosom⁸

Komerční zdravotní pojištění je pro cizince pobývající v České republice nevýhodné i proto, že z úhrady vylučuje různé druhy zdravotní péče. Pro nemocnice a zdravotnická zařízení je nevýhodné rovněž, neboť péče poskytnutá pojištěným cizincům nebude asi vždy proplacena. A konečně je nevýhodné i pro státní rozpočet, protože nezaplacené náklady se uhradí ze státního rozpočtu. Pro koho je tedy komerční pojištění cizinců výhodné? Jednoznačně pro pojišťovny, jejichž produkty si cizinci musí kupovat, jinak jim stát nedá povolení k pobytu.

⁸ ČIŽINSKÝ, Pavel. *Co je to komerční zdravotní pojištění cizinců?* [online] Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2011-05-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/dok/rfmgpr.pl?fakulta=1422;obdobi=5144;studium=285315;kod=MVD002K;furl=%2Fe1%2F1422%2Fjaro2011%2FMVD002K%2Fum%2F23173439%2F23666346%2F;info=> .

Schéma zdravotního pojištění v České republice

Pro přehlednost jsme vytvořili stručné schéma, které popisuje přístup cizinců k veřejnému zdravotnímu pojištění. Bílá místa pro nás znamenají skupiny osob, pro které není právní česká úprava podle našeho názoru dostačující, protože je nechává v nevýhodné situaci, odkázané na libovůli zdravotních pojišťoven.

Zdravotní pojištění v ČR a jeho bílá místa

odkud	typ pobytu	zdravotní pojištění		
občané ČR		veřejné		
cizinci	z EU	veřejné		
	ze zemí, na které se vztahuje komunitární právní úprava	veřejné		
	z jiných zemí	trvalý pobyt	veřejné	
		přechodný pobyt	bez víza	komerční
			s vízem do 90 dní	komerční
		s vízem nad 90 dní	pracuje pro zaměstnavatele se sídlem v ČR	veřejné
			pro zaměstnavatele se sídlem mimo ČR	komerční
			student	*
			nepracující, např. manžel, manželka	komerční
		dítě, narozené cizincům v ČR	komerční	
žadatel o azyl	veřejné			
azyl	veřejné			
doplňková ochrana cizinci, jejichž náklady na zdravotní pojištění zaručují mezinárodní smlouvy	veřejné			

* zahraničním studentům vysokých škol, kteří v České republice byli na studia přijati na náklady našeho státu, se poskytuje zdravotní péče v rozsahu a za stejných podmínek jako našim studentům, zahraniční studenti, kteří si studium platí si musí zařídit komerční zdravotní pojištění

3 Zahraniční právní úprava

Pro porovnání s tím, jak zdravotní pojištění cizinců řeší v jiných krajích, jsme vybrali evropské země, které mají k našemu případu co říci a to buď pro jejich zajímavou právní úpravu, geografickou i historickou blízkost, nebo také pro jejich dlouhodobé zkušenosti s pobytem cizinců na jejich území.

Slovenská republika

Na Slovensku sa rovnako ako v ČR rozlišuje verejné a individuálne zdravotné poistenie. Verejné zdravotné poistenie je upravené zákonom č.580/2004 Z.z., o zdravotnom poistení a individuálne zdravotné poistenie je upravené zákonom č.47/1992 Z.z., občiansky zákonník, §§ 816-821 o poistení osôb. Na rozdiel od českej právnej úpravy sa javí byť prehľadnejšia vďaka ucelenosti v jedinom predpise.

Zákon o zdravotnom poistení

Druhá časť

Verejné zdravotné poistenie

§ 3

Osobný rozsah verejného zdravotného poistenia

(1) Poistenec na účely tohto zákona je fyzická osoba, ktorá je povinne verejne zdravotne poistená podľa tohto zákona (ďalej len "verejne zdravotne poistená").

(2) Povinne verejne zdravotne poistená je fyzická osoba, ktorá má trvalý pobyt³⁾ na území Slovenskej republiky; to neplatí, ak

- a) je zamestnaná v cudzine a je zdravotne poistená na území štátu, v ktorom vykonáva činnosť zamestnanca,
- b) vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v cudzine a je zdravotne poistená na území štátu, v ktorom vykonáva činnosť,
- c) dlhodobo sa zdržiava v cudzine a je zdravotne poistená v cudzine; za dlhodobý pobyt v cudzine sa považuje pobyt dlhší ako šesť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov.

(3) Povinne verejne zdravotne poistená je aj fyzická osoba, ktorá nemá trvalý pobyt³⁾ na území Slovenskej republiky, ak nie je zdravotne poistená v inom členskom štáte Európskej únie alebo v zmluvnom štáte Dohody o Európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarskej konfederácii (ďalej len "členský štát") a

- a) je zamestnaná u zamestnávateľa, ktorý má sídlo alebo stálu prevádzkareň na území Slovenskej republiky; to neplatí, ak je zamestnaná v Slovenskej republike u zamestnávateľa, ktorý požíva diplomatické výsady a imunity podľa medzinárodného práva,

- b) vykonáva alebo má oprávnenie vykonávať na území Slovenskej republiky samostatnú zárobkovú činnosť podľa § 10b ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3,
- c) je azylant, ⁴⁾
- d) je študent z iného členského štátu alebo zahraničný študent študujúci na škole v Slovenskej republike na základe medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná,
- e) je maloletý cudzinec, ktorý sa zdržiava na území Slovenskej republiky bez zákonného zástupcu alebo fyzickej osoby zodpovednej za jeho výchovu a poskytuje sa mu starostlivosť v zariadení, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, ⁵⁾
- f) je cudzinec zaistený na území Slovenskej republiky, ⁶⁾
- g) je vo väzbe⁷⁾ alebo vo výkone trestu odňatia slobody.⁸⁾
- h) je nezaopatrený rodinný príslušník, 8a) ktorý sa poistencovi narodil v inom členskom štáte.

Z § 2 zákona č.581/2004 Z.z., o zdravotných poisťovniach vyplýva, že zdravotná poisťovňa je akciová spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky založená na účely verejného zdravotného poistenia, ktorá vykonáva verejné zdravotné poistenie na základe povolenia. Iná osoba ako zdravotná poisťovňa nesmie vykonávať verejné zdravotné poistenie. Pri verejnom zdravotnom poistení je teda podmienka sídla zdravotnej poisťovne na území SR.

Francúzsko

Vo Francúzsku je zdravotné poistenie upravené v Zákonníku sociálneho zabezpečenia (Le Code de la sécurité sociale) spolu s ostatnými formami sociálneho poistenia, ktoré sú u nás upravené zvláštnymi samostatnými zákonmi.

Pokiaľ ide o cudzincov, do povinného systému verejného zdravotného poistenia tu spadajú rezidenti a osoby, voči ktorým majú vyživovaciu povinnosť.⁹

Švýcarská konfederace

Článok tretí zákona o zdravotníom pojištění (Loi fédérale sur l'assurance-maladie, Bundesgesetz über die Krankenversicherung pod číslom 832.10 z roku 1994) stanoví povinnosť byť pojištěn všem osobám, které pobývají ve Švýcarsku během prvních tří měsíců po příjezdu nebo po narození v zemi. Švýcarský systém zdravotního pojištění je koncipován jako systém povinného pojištění s minimálním příspěvkem s tím, že pojištěnci mají možnost navýšit pojistnou částku a získat tím lepší péči. Pojištěnci mají na výběr pojištění u jakékoliv pojišťovny, podle zákona jejich výběr omezen není.¹⁰

Bohužel jsme nikde nezaznamenali informaci o tom, že by pojišťovny měly povinnost pojistit. Naopak, švýcarský systém soukromého zdravotního pojištění je často kritizován s tím, že soukromé organizace loví dobré pojištěnce, tedy ty s nízkým rizikem onemocnění, a tudíž i méně nákladnou péčí.

Spolková republika Německo

V Německu funguje podobně jako i u nás veřejné zdravotní pojištění, nazývané gesetzliche Krankenversicherung (GKV), které je povinné pro všechny, kteří v Německu dlouhodobě žijí a pracují. Pojistně, tedy 15% z hrubé mzdy platí všichni zaměstnaní, kteří nedosahují svými příjmy €43 000, přepočteno na koruny ročně 1 041 890 korun. Zaměstnavatel se na pojistném podílí 8% z celkových 15%. Co je pro náš případ zajímavé, toto veřejné zdravotní pojištění vztahují podle § 10 Sozialgesetzbuches (sociálního zákoníku) i na manžele, manželky nebo i partnery v domácnosti, pokud jsou rovněž v Německu. Tito musí mít maximálně nízký příjem, od roku 2010 do € 365 měsíčně.¹¹

⁹ Le code de la sécurité sociale, la partie législative, l'organisation et l'assurance maladie.

¹⁰ Loi fédérale sur l'assurance-maladie 832.10

¹¹ Sozialgesetzbuch, Artikel 1 des Gesetzes v. 20. Dezember 1988, BGBl. I S. 2477, dostupný z http://bundesrecht.juris.de/sgb_5/index.html#BJNR024820988BJNE011011308.

Na děti se vztahuje tzv. rodinné pojištění, které pro ně v rámci veřejného zdravotního pojištění bude platné do dovršení 18 let věku, za splnění dalších podmínek až do 25 let. Podle našeho názoru je tato právní úprava zajímavá už tím, že nedělá rozdíly mezi cizinci s trvalým pobytem, bez trvalého pobytu a osoby s občanstvím.

4 Návrh na zrušení stávající úpravy a změna legislativy

Návrh na zrušení stávající právní úpravy zdravotního pojištění pro cizince z třetích zemí podle § 64 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Pro rozpor s ústavním pořádkem

Ide najmä o vybrané ustanovenia zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Ako vyplýva z dikcie článku 1 Ústavy, Česká republika je štát založený na úcte k právam a slobodám človeka a občana. Dodržiava záväzky, ktoré pre ňu vyplývajú z medzinárodného práva. V nasledujúcom sa pokúsime dokázať, že zachovávaním súčasnej právnej úpravy týkajúcej sa zdravotného poistenia cudzincov z tretích krajín sú citované ustanovenia najvyššieho zákona Českej republiky porušované a je nutné ich zrušiť alebo zmeniť tak, aby boli ústavne konformné.

Podstatou poisťovacích systémov - systému komerčného poistenia a systému poistenia v sústave sociálneho zabezpečenia - je ochrana fyzických a právnických osôb pred nepriaznivým dopadom neočakávaných udalostí. Všeobecne je poistenie považované za jednu

z možností finančného krytia rizika. Základnou charakteristickou črtou poistenia je prenos rizika. Poistenie je taký vzťah medzi dvoma zmluvnými stranami, pri ktorom jedna zmluvná strana, tá ktorá poisťuje za to, že dostáva poistné, je ochotná odškodniť druhú zmluvnú stranu (poisteného) v prípade vzniknutej poistnej udalosti (strata, škoda, dožitie sa veku) v súlade s dohodnutými podmienkami.

Vznik termínu "poistenie" a odvodených slov sa datuje do prvej polovice 18. stor. Je to odvodené slovo od starotalianskeho termínu "assicuranza". Poistenie i assekuracia sú v slovenčine obsahovo zhodné so slovom istota, resp. zabezpečenie či bezpečnosť. Čiže už termín poistenie naznačuje základný všeobecný cieľ, sledovaný poistením z hľadiska tých, ktorí ho využívajú. Takto chápaný

základný všeobecný cieľ poistenia možno charakterizovať ako snahu o odstránenie obáv a starostí, vyvolaných možnosťou výskytu náhodnej udalosti.¹²

Domnievame sa, že poistenie tak zo strany poisteného napĺňa základnú zásadu nášho právneho systému a tou je **zásada prevencie**¹³, povinnosť predchádzať škodám, prípadne ich minimalizovať. Ak určitým osobám je prakticky znemožnené poistiť sa proti určitému riziku, ide sa tak proto uvedenému princípu predchádzaniu škodám, navyše sú tieto osoby výrazne znevýhodnené proti tým, ktorí túto možnosť majú a v prípade vzniku škodnej udalosti tak u nich nedochádza buď vôbec, alebo len čiastočne k zásahu do **práva vlastníť majetok** garantovaného čl. 11 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nevylučujeme, že v praxi veľakrát nepoistenému cudzincovi, ktorému bola v Česku poskytnutá zdravotná starostlivosť, nie je zasiahnuté do práva vlastníť majetok, nakoľko vymáhanie tejto pohľadávky zo strany nemocníc je veľmi náročné. Tu však ale možno hovoriť o zásahu do tohoto práva na strane štátu ako zriaďovateľovi štátnych nemocníc. Navyše, právo vlastníť majetok je základné právo garantované Listinou. Na základe čl. 3 Listiny je zaručené všetkým, diskriminácia sa vylučuje. V prípade niektorých cudzincov však k **diskriminácii** podľa pobytového statusu dochádza.¹⁴

V odbornej literatúre venujúcej sa právu sociálneho zabezpečenia, pod ktoré zdravotné poistenie v českom právnom prostredí patrí, sa uvádza, že právo na sociálne zabezpečenie je výdobytkom 20. storočia. Ide o výrazný posun od dôb, kedy táto problematika nebola vôbec riešená štátom, ponechaná čisto na súkromné osoby, často cirkevné. V dobe vlády anglickej panovníčky Alžbety I však, dozaista pôsobením viacerých faktorov, nastala v Európe tak zlá sociálna situácia, že sa štát o dané otázky začal zaujímať. Postupným vývojom dospeli európske krajiny k modelom sociálneho poistenia.¹⁵ Zdravotné poistenie, ako jeden z druhov sociálneho poistenia, tak v sebe kĺbi výsledok dlhodobého procesu, ktorého nutnosť bola podložená reálnym stavom a zároveň vzťah k azda najvzácnejšej hodnote, k zdraviu.¹⁶

¹² <http://maag.euba.sk/documents/teoriapoistenia.pdf>

¹³ § 415 občanského zákoníka (všeobecná prevenčná povinnosť)

¹⁴ Podľa § 2 zákona č. 48/1997 Sb., do systému verejného zdravotného poistenia spadajú cudzinci, ktorí majú trvalý pobyt na území ČR, alebo síce bez trvalého pobytu, ale zamestnaní u zamestnávateľa so sídlom v ČR alebo s trvalým pobytom na území ČR. Iné cudzinci buď bez trvalého pobytu, alebo OSVČ túto výsadu nemajú.

¹⁵ Tröster, Petr a kolektiv : Právo sociálního zabezpečení, 2.vyd., C.H.Beck, Praha, 2002

s.12.

¹⁶ „Dnes se obecně uznává, že zdraví je základní determinantou životní úrovně. Občan má právo na dosažitelnou úroveň fyzického a duševního zdraví. V zájmu plného uskutečnění tohoto práva má stát přijmout opatření, která

Situácia, v ktorej mnohí jednotlivci majú sťažený, či priamo vylúčený prístup k zdravotnému poisteniu, tak predstavuje krok späť. Toto spiatočnictvo je o to reálnejšie, že mnohí zdravotne nepoistení sú práve cudzinci, ktorí často pracujú v ťažkých podmienkach za veľmi nízku odmenu. Skôr sa tak u nich môžu vyskytnúť zdravotné komplikácie, nutnosť lekárskej starostlivosti, ktorej sa však, v prípade, že nemajú zdravotné poistenie, pre vysokú finančnú nákladnosť radšej vyhnú.¹⁷ Domnievame sa, že takto Česká republika balansuje na hranici porušenia **práva na ochranu zdravia** zaručeného článkom 31 Listiny.

Ďalším dôvodom, pre ktorý bola (do 20.12.2007) úprava podľa nás neakceptovateľná, je jej vnútorný **rozpor**. Na jednej strane je tu povinnosť cudzinca, ktorý žiada o povolenie k pobytu na území ČR mať zdravotné poistenie¹⁸, na strane druhej, v prípade, že nejde o cudzinca, ktorý spadá do systému verejného zdravotného poistenia, môže byť objektívna nemožnosť získať komerčné zdravotné poistenie, ako jediná protialternatíva verejného.¹⁹ Objektívna nemožnosť spočíva v tom, že komerčné poistenie sa riadi súkromnoprávnym predpisom²⁰, uplatňuje sa tu autonómia vôle, na uzatvorenie zmluvy nie je právny nárok. Ide tu o nerešpektovanie starej rímsko-právnej maximy impossibilium nulla obligatio.²¹

Česká republika ratifikovala viacero medzinárodných zmlúv, z ktorých jej plynú záväzky. V oblasti sociálneho práva je nutné zmieniť predovšetkým nasledujúce zmluvy:

Na univerzálnej úrovni ochrany ľudských práv v rámci OSN vychádzajúc z Všeobecnej deklarácie ľudských práv:

Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach²², čl.12:

1. Státy, smluvní strany Paktu, uznávajú právo každého na dosahení nejvyšše dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví.

2. Státy, smluvní strany Paktu, učiní opatření k dosažení plného uskutečnění tohoto práva, která budou zahrnovat:

budou zahrnovat zejména: opatření ke snížení kojenecké úmrtnosti a ke zdravému vývoji dítěte a vytvoření podmínek, které by v nemoci zajistily lékařskou pomoc a péči všem občanům.“

¹⁷ Dobiášová – Hnilicová. Zdravotní pojištění cizinců v ČR.

¹⁸ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR v znení platnom do 20.12.2007 (v platnom znení nie je povinnosť byť zdravotne poistený stanovená týmto zákonom)

¹⁹ Doporučení veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovné zacházení s cizinci. V Brně dne 21.7.2010. Sp.zn.: 29/2010/DIS/J3K.

²⁰ 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě

²¹ „Takový právní řád, jenž by obsahoval povinnosti úpravu kauzálně nemožného chování, by ale s určitostí založil pro rozpor s racionalitou a spravedlností výrazné napětí v daném společenství lidí.“ In: Holländer, Pavel. Filosofie práva. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006. s. 134.

²² <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rp/dokumenty/mezinarodni-pakt-o-obcanskych-a-politickyh-pravech-a-mezinarodni-pakt-o-hospodarskych--socialnich-a-kulturnich-pravech-19852/>

- a) opatření ke snížení počtu potratů a kojenecké úmrtnosti a opatření ke zdravému vývoji dítěte;
- b) zlepšení všech stránek vnějších životních podmínek a průmyslové hygieny;
- c) prevenci, léčení a kontrolu epidemických, místních nemocí, chorob z povolání a jiných nemocí;
- d) vytvoření podmínek, které by zajistily všem lékařskou pomoc a péči v případě nemoci.

Dohovor o právech dětí²³, čl.23 a 24:

Článek 23

1. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají, že duševně nebo tělesně postižené dítě má požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečujících důstojnost, podporujících sebedůvěru a umožňujících aktivní účast dítěte ve společnosti.*

2. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo postiženého dítěte na zvláštní péči, v závislosti na rozsahu existujících zdrojů podporují a zabezpečují oprávněnému dítěti a osobám, které se o ně starají, požadovanou pomoc odpovídající stavu dítěte a situaci rodičů nebo jiných osob, které o dítě pečují.*

3. *Uznávající zvláštní potřeby postiženého dítěte se pomoc v souladu s odstavcem 2 poskytuje podle možnosti bezplatně, s ohledem na finanční zdroje rodičů nebo jiných osob, které se o dítě starají, a je určena k zabezpečení účinného přístupu postiženého dítěte ke vzdělání, profesionální přípravě, zdravotní péči, rehabilitační péči, přípravě pro zaměstnání a odpočinku, a to způsobem vedoucím k dosažení co největšího zapojení dítěte do společnosti a co největšího stupně rozvoje jeho osobnosti, včetně jeho kulturního a osobního rozvoje.*

4. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, v duchu mezinárodní spolupráce podporují výměnu odpovídajících informací v oblasti preventivní zdravotní péče a medicínského, psychologického a funkčního léčení v případě postižených dětí, včetně rozšiřování a přístupu k informacím týkajícím se metod rehabilitační výchovy a profesionální přípravy k tomu, aby státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, mohly zlepšovat své možnosti a znalosti, a prohloubit tak své zkušenosti v těchto oblastech. V tomto směru se bere zvláštní ohled na potřeby rozvojových zemí.*

Článek 24

1. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na dosažení nejvyšší dosažitelné úrovně zdravotního stavu a na využívání rehabilitačních a léčebných zařízení. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, usilují o zabezpečení toho, aby žádné dítě nebylo zbaveno svého práva na přístup k takovým zdravotnickým službám.*

2. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, sledují plné uskutečňování tohoto práva a zejména činí potřebná opatření: a) ke snížení kojenecké a dětské úmrtnosti, b) k zajištění nezbytné lékařské pomoci a zdravotní péče pro všechny děti s důrazem na rozvoj základní lékařské péče, c) k potírání nemocí a podvýživy též v rámci základní lékařské péče, mimo jiné také využíváním snadno dostupné technologie a poskytováním dostatečně výživné stravy a čisté pitné vody, přičemž se bere ohled na nebezpečí a rizika znečištění životního prostředí, d) k poskytnutí odpovídající péče matkám před i po porodu, e) k zabezpečení toho, aby všechny složky společnosti, zejména rodiče a děti, byly informovány o zdraví a výživě dětí, přednostech kojení, hygieně, sanitárních podmínkách prostředí dětí i o předcházení nešťastným případům, aby měly přístup ke vzdělání a aby byly podporovány při využívání těchto základních znalostí, f) k rozvoji osvěty a služeb preventivní zdravotní péče, poradenské služby pro rodiče a výchovy k plánovanému rodičovství.*

3. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, činí všechna účinná a nutná opatření k odstranění všech tradičních praktik škodících zdraví dětí.*

4. *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují podporovat mezinárodní spolupráci pro postupné dosažení plného uskutečňování práva uznaného v tomto článku. V této souvislosti se bere zvláštní zřetel na potřeby rozvojových zemí.*

Dohovor MOP č.118 o rovnosti zaobchádzania s cudzincami a vlastnými štátnymi príslušníkmi v sociálnom zabezpečení. Tento dohovor je závazný pre členské štáty MOP²⁴, ktoré ho ratifikovali. ČR aj Mongolsko sú členskými štátmi MOP, avšak daný dohovor ani jeden z nich neratifikoval²⁵.

²³ <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf>

²⁴ <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=11878>

²⁵ <http://www.ilo.org/ilolex/french/convdsp1.htm>

Na regionálnej úrovni v rámci Rady Európy:

Európska sociálna charta²⁶, čl. 11 až 13:

Článok 11 - Právo na ochranu zdraví

S cieľom zajištiť účinné uplatnenie práva na ochranu zdraví, se smluvní strany zavazujú buď priamo alebo ve spolupráci s verejnými a súkromými organizáciami prijímať opatrenia zaměřená zejména na :

- 1. v čo najvyšší možné míře odstranění příčin nemocí,*
- 1. poskytování poradenských a vzdělávacích služeb na podporu zdraví a zvýšení odpovědnosti jednotlivce v záležitostech zdraví,*
- 1. co největší prevenci epidemickým, endemickým a jiným nemocem.*

Článok 12 - Právo na sociální zabezpečení

S cieľom zajištiť účinné uplatnenie práva na sociální zabezpečení se smluvní strany zavazují:

- 1. vytvořit nebo udržovat systém sociálního zabezpečení,*
- 1. udržovat systém sociálního zabezpečení na dostatečné úrovni, přinejmenším na úrovni stejné, jaká se vyžaduje pro ratifikaci úmluvy Mezinárodní organizace práce (č.102) o minimálních standardech sociálního zabezpečení,*
- 1. usilovat o postupné zvýšení systému sociálního zabezpečení na vyšší úroveň,*
- 1. učinit opatření uzavřením patřičných dvoustranných a mnohostranných smluv nebo jinými vhodnými prostředky a s výhradou podmínek stanovených v takových smlouvách k zajištění :*

a) rovného zacházení mezi vlastními státními příslušníky a státními příslušníky ostatních smluvních stran pokud jde o práva sociálního zabezpečení, včetně zachování nároků vyplývajících z právních předpisů sociálního zabezpečení, bez ohledu na stěhování chráněných osob, které mohou tyto osoby podniknout mezi územími smluvních stran,

b) uznání, zachování a znovunabytí práv sociálního zabezpečení prostřednictvím sčítání dob pojištění nebo zaměstnání završených podle právních předpisů každé ze smluvních stran.

Článok 13 - Právo na sociální a lékařskou pomoc

S cieľom zajištiť účinné uplatnenie práva na sociální a lékařskou pomoc se smluvní strany zavazují:

- 1. zajistit, že každé osobě, která je bez přiměřených prostředků a která není schopná si takové prostředky zajistit buď sama vlastním úsilím nebo je získat z jiných zdrojů, zejména prostřednictvím dávek ze systému sociálního zabezpečení, bude poskytnuta přiměřená pomoc, a v případě nemoci i péče nezbytná podle jejího stavu,*
- 1. zajistit, že osoby, kterým je poskytována takováto pomoc, nebudou z tohoto důvodu zkráceni na svých právech politických a sociálních,*
- 1. stanovit, že každému se může dostat prostřednictvím kompetentních veřejných nebo soukromých služeb takového poradenství a osobní pomoci nezbytné k předejití, zrušení nebo odstranění stavu potřebnosti jednotlivce nebo rodiny,*
- 1. aplikovat ustanovení odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku na principu rovného zacházení se svými státními příslušníky i na příslušníky ostatních smluvních stran Charty, kteří se nacházejí legálně na jejich území, v souladu s jejich závazky vyplývajících z Evropské úmluvy o sociální a lékařské pomoci, podepsané v Paříži 11. prosince 1953.*

Európsky zákonník sociálneho zabezpečenia²⁷, čl 7 a 10:

²⁶ <http://ww2.cmkos.cz/eit/ervsocch.htm#Evropsk%C3%A1%20soci%C3%A1ln%C3%AD%20charta>

²⁷ <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1286/ezsz.pdf>, Európsky zákonník sociálneho zabezpečenia je obsahovo zhodný s Dohovorom Medzinárodnej organizácie práce č.102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia.

Část II - Zdravotní péče

Čl.7

Každá smluvní strana, pro niž platí tato část Zákoníku, zajistí chráněným osobám, jejichž stav vyžaduje péči preventivního nebo léčebného charakteru, poskytování dávek podle následujících článků této části.

Čl.10

1. Dávky zahrnují alespoň:

a) v případě onemocnění:

(i) péči poskytovanou praktickými lékaři, včetně návštěv v bytě;

(ii) péči poskytovanou odbornými lékaři hospitalizovaným i docházejícím osobám v nemocnicích i péči odborných lékařů, kterou je možno poskytovat mimo nemocnice;

(iii) poskytování základních farmaceutických výrobků na předpis lékaře nebo jiného kvalifikovaného zdravotnického pracovníka;

(iv) hospitalizaci, pokud je nutná; a

b) v těhotenství, při porodu a jejich následcích;

(i) péči před porodem, při porodu a po porodu poskytovanou buď lékařem nebo diplomovanou porodní asistentkou;

(ii) hospitalizaci, pokud je nutná.

2. Na příjemci dávky nebo jeho živiteli lze požadovat, aby se podílel na nákladech za poskytnutou léčebnou péči v případě onemocnění; pravidla spoluúčasti musí být stanovena tak, aby nevedla k přílišnému zatížení.

3. Dávky poskytované podle tohoto článku mají vést k ochraně, znovunabytí nebo zlepšení zdraví chráněné osoby, jakož i její pracovní schopnosti a schopnosti uspokojovat osobní potřeby.

4. Státní orgány nebo instituce spravující dávky budou vést chráněné osoby všemi vhodnými prostředky k tomu, aby využívaly všeobecné zdravotní služby, které jim veřejné orgány nebo jiné jimi uznávané instituce dávají k dispozici.

Pokúsili sme sa na nami kritizovanú úpravu použiť test proporcionality po vzore ESLP a ÚS ČR. Test proporcionality je trojzložkový:

1) legitímny cieľ

2) nevyhnutnosť, neexistencia soft alternatív

3) primeranosť zásahu .

Ad 1), nakoľko sa nám nepodarilo nájsť dôvodovú správu k súčasnému rozdeleniu cudzincov z tretích krajín do jednotlivých systémov zdravotného poistenia, nepoznáme motív zákonodarcu, avšak diferencovanie cudzinca podľa toho, či vykonáva závislú činnosť podľa nás nesleduje legitímny cieľ.²⁸

K možnej námietke ústavne konformného výkladu súčasnej úpravy

V spomínanom odporúčaní ombudsmana sa uvádza, že problém, kedy poisťovňa odmieta uzatvoriť komerčné zdravotné poistenie s pre ňu nevýhodným klientom, by sa dalo riešiť pomocou

²⁸ Zákonodarca sa vyjadril k novele, ktorou upravil osobný rozsah verejného zdravotného poistenia tak, berúc tak zreteľ na nariadenia ES. Šlo o vylúčenie osôb s trvalým pobytom, ktoré sú poistené v inom členskom štáte a začlenenie osôb vyživovaných osobou poistenou v ČR. (dôvodová správa k novele zákona č. 48/97 Sb. z volebného obdobia 2002-2006, ASPI)

antidiskriminačného zákona²⁹. To však podľa nás nič nemení na diskriminácii cudzincov. Tí, ktorí sú odkázaní na komerčné zdravotné poistenie, sú znevýhodnení. Poistné je často príliš vysoké, jeho vecný rozsah užší ako pri verejnom poistení, s množstvom výluk. Preto úprava zostáva ústavne nekonformná.

Navrhovaná podoba

Nakoľko nie sme odborníkmi v oblasti zdravotného poistenia, nedovolíme si podať náš vlastný návrh legislatívnej zmeny. Na prospech veci bude, ak tak urobia špecialisti. Pripomíname len, že určitý návrh je inkorporovaný aj v už citovanom Odporúčaní ombudsmana, prípadne by sa možno dalo inšpirovať zahraničnou úpravou. Naším cieľom bolo pozrieť sa na platnú českú úpravu vo svetle jeho ústavnej konformity.

Zodpovednosť štátu za škodu

Nakoľko je daná úprava podľa nás ústavne nekonformná, v rozpore s Listinou i medzinárodnými zmluvami, ktorými je Česká republika viazaná (viď vyššie), domnievame sa, že by sa v danom prípade dala ako precedens použiť analógia so zodpovednosťou štátu za škodu spôsobenú porušením únieového práva zo strany členského štátu. Podľa tej je v súlade s judikatúrou ESD³⁰ štát povinný nahradiť škodu, ktorá jednotlivcovi vznikla v dôsledku nedodržania práva EÚ zo strany štátu.

V našom prípade by sme škodou rozumeli dlh, ktorý predmetnej rodine vznikol v nemocnici pobytom ich syna v inkubátore, protiprávnym jednaním by bolo prijatie a aplikácia právnej úpravy v rozpore s ústavným poriadkom ČR, pričom medzi obidvoma prvkami je evidentne kauzálny nexus. Aplikovali by sme zákon č. 82/1998 Sb., o zodpovednosti za škodu spôsobenou pri výkone verejnej moci rozhodnutím alebo nesprávnym úředním postupem, ktorý by český súd použil aj v prípade dovodenia zodpovednosti za porušenie práva EÚ.

²⁹ Zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon

³⁰ Věc C-6/90, C-9/90 Andrea Francovich a Danila Bonifaci a další proti Italské republice.

Minimalistický návrh změny zákona o veřejném zdravotním pojištění

V zákoně č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ze dne 7. března 1997 v části druhé, se do §7, prvního odstavce, doplňuje písmeno q v tomto znění:

Část druhá

Pojistné

Plátcí pojistného zdravotního pojištění

§ 7

1) Stát je plátcem pojistného prostřednictvím státního rozpočtu za tyto pojištěnce:

q) dítě, které se narodilo pojištěnci

r) manžel, manželka nebo partner pojištěnce, pokud tito nejsou sami výdělečně činní

Účinnost zákona se navrhuje k 1. lednu 2012.

Předmět úpravy návrhu zákona:

Rozšíření osobního rozsahu systému veřejného zdravotního pojištění.

Soulad s ústavním pořádkem ČR:

Změna zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Soulad s mezinárodními závazky ČR a právem Evropských společenství:

Návrh není v rozporu s mezinárodními dohodami, jimiž je Česká republika vázána. Naopak naplňuje závazky, které dosud dodržovány nebyly. Navrhovaný zákon je v souladu s právními předpisy Evropských společenství.

Ekonomický dopad návrhu:

Podle našeho názoru by zařazení dětí narozených cizincům v České republice do systému veřejného zdravotního pojištění pomohlo všem zúčastněným stranám. Rodiče dětí by nemuseli uzavírat finančně nákladný komerční produkt, týkající se těhotenství a narození dítěte a zdravotnická zařízení by měla jistotu v tom, že náklady spojené s péčí o děti, zejména nákladné úkony v případě předčasně narozených dětí, které potřebují ještě nějaký čas zůstat v inkubátoru, byly uhrazeny bez dalšího. Vycházíme ze zprávy Zdravotní pojištění cizinců, ve které je uvedeno: *„podle cizineckých oddělení fakultních nemocnic v Praze zůstává neuhrazena nejčastěji nemocniční péče poskytovaná předčasně narozeným dětem a dětem s vrozenou vadou, které jsou komerčními pojišťovnami nepojistitelné“*.³¹

³¹ HNILICOVÁ, Helena – DOBIÁŠOVÁ, Karolína. *Zdravotní pojištění cizinců v ČR*. [online] Brno: Právnická

Závěr

V této práci jsme se věnovali právní úpravě zdravotního pojištění cizinců a jejím praktickým důsledkům na život lidí, kteří bez trvalého pobytu žijí a pracují v České republice. Dosavadní zákony umožňují vznik neřešitelných situací, které přinášejí potíže jak rodinám cizinců, kteří u nás žijí, tak i zdravotnickým zařízením a navíc také zatěžují státní pokladnu. Lidé, kteří přijíždějí do České republiky za lepším životem a lépe placenou prací si nakonec mohou odnést jen pohledávky za ošetření a nemocniční péči.

Jako řešení vidíme navrhované změny zákonů, zrušení vybraných ustanovení pro rozpor s ústavním pořádkem a také umožnění přístupu znevýhodněných cizinců k veřejnému zdravotnímu pojištění.

V návrhu na zrušení ustanovení zákona o veřejném zdravotním pojištění, zákona o azylu a zákona o všeobecné zdravotní pojišťovně jsme se pokusili akcentovat význam zdravotního pojištění a současný stav, ve kterém nejen, že dochází k diskriminaci podle původů cizince, ale také je porušováno právo na ochranu zdraví.

Použité zdroje:

ČIŽINSKÝ, Pavel. *Co je to komerční zdravotní pojištění cizinců?* [online] Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2011-05-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/dok/rfmgr.pl?fakulta=1422;obdobi=5144;studium=285315;kod=MVD002K;furl=%2Fel%2F1422%2Fjaro2011%2FMVD002K%2Fum%2F23173439%2F23666346%2F;info=> .

HNILICOVÁ, Helena – DOBIÁŠOVÁ, Karolína. *Zdravotní pojištění cizinců v ČR.* [online] Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2011-05-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/dok/rfmgr.pl?fakulta=1422;obdobi=5144;studium=285315;kod=MVD002K;furl=%2Fel%2F1422%2Fjaro2011%2FMVD002K%2Fum%2F23173439%2F23666346%2F;info=> .

Koncepce integrace cizinců v roce 2005 a její další rozvoj. [online] Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2011-05-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/dok/rfmgr.pl?fakulta=1422;obdobi=5144;studium=285315;kod=MVD002K;furl=%2Fel%2F1422%2Fjaro2011%2FMVD002K%2Fum%2F23173439%2F23666346%2F;info=> .

Doporučení veřejného ochránce práv k naplňování práva na rovné zacházení s cizinci. [online] Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2011-05-07]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/auth/dok/rfmgr.pl?fakulta=1422;obdobi=5144;studium=285315;kod=MVD002K;furl=%2Fel%2F1422%2Fjaro2011%2FMVD002K%2Fum%2F23173439%2F23666346%2F;info=> .

KLAZAR, Stanislav – VANČUROVÁ, Alena. *Sociální a zdravotní pojištění. Úvod do problematiky.* 2.vyd. Praha : ASPI Wolters Kluwer, 2008.

TROSTER, Petr a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení.* 2.vyd. Praha : C.H.Beck, 2002.

<http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&aid=925>

<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?idSectionTA=LEGISCTA000006156085&cidTexte=LEGITEXT000006073189&dateTexte=20110506>

Komeční zdravotní pojištění cizinců v ČR. [online]. Dostupný z:

http://www.mighealth.net/cz/index.php/Kome%C4%8Dn%C3%AD_zdravotn%C3%AD_poji%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD_cizinc%C5%AF_v_%C4%8CR. [cit. 2011-05-07].

¹<http://sk.wikipedia.org/wiki/Poistenie>

Demografická ročenka České republiky 2010. Dostupný z <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/publ/0001-10>.

MEZINÁRODNÍ PRACOVNÍ MIGRACE V ČR Bulletin č. 23, Horáková M. Dostupný z http://www.cizinci.cz/files/clanky/576/Buletin_23_2009_cj.pdf.

Zákon o pojistném na zdravotní pojištění 592/1992 Sb.

Le code de la sécurité sociale, la partie législative, l'organisation et l'assurance maladie.

Loi fédérale sur l'assurance-maladie 832.10

Sozialgesetzbuch, Artikel 1 des Gesetzes v. 20. Dezember 1988, BGBl. I S. 2477, dostupný z http://bundesrecht.juris.de/sgb_5/index.html#BJNR024820988BJNE011011308.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR v znení platnom do 20.12.2007

37/2004 Sb., o pojistné smlouvě

Zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon

Věc C-6/90, C-9/90 Andrea Francovich a Danila Bonifaci a další proti Italské republice.

<http://ww2.cmkos.cz/eit/ervsocch.htm#Evropsk%C3%A1%20soci%C3%A1ln%C3%AD%20charta>, <http://www.mpsv.cz/files/clanky/1286/ezsz.pdf>